

Examen VWO

Latijn (nieuwe stijl en oude stijl)

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

20 | **02**

Tijdvak 2
Woensdag 19 juni
9.00 – 12.00 uur

Tekstboekje

Apollo en Daphne

452 Primus amor Phoebi Daphne Peneia: quem non
 453 fors ignara dedit, sed saeva Cupidinis ira.
 454 Delius hunc nuper, victo serpente superbus,
 455 viderat adducto flectentem cornua nervo
 456 "quid"que "tibi, lascive puer, cum fortibus armis?"
 457 dixerat, "ista decent umeros gestamina nostros,
 458 qui dare certa ferae, dare vulnere possumus hosti,
 459 qui modo pestifero tot iugera ventre prementem
 460 stravimus innumeris tumidum Pythona sagittis.
 461 Tu face nescio quos esto contentus amores
 462 inritare tua nec laudes adsere nostras."
 463 Filius huic Veneris "figat tuus omnia, Phoebe,
 464 te meus arcus" ait "quantoque animalia cedunt
 465 cuncta deo, tanto minor est tua gloria nostra."
 466 Dixit et eliso percussis aëre pennis
 467 inpiger umbrosa Parnasi constitit arce
 468 eque sagittifera prompsit duo tela pharetra
 469 diversorum operum: fugat hoc, facit illud amorem;
 470 quod facit, auratum est et cuspidem fulget acuta,
 471 quod fugat, obtusum est et habet sub harundine plumbum.
 472 Hoc deus in nympha Peneide fixit, at illo
 473 laesit Apollineas traiecta per ossa medullas:
 474 protinus alter amat, fugit altera nomen amantis
 475 silvarum latebris captivarumque ferarum
 476 exuviis gaudens innuptaeque aemula Phoebes;
 477 vitta coercebat positos sine lege capillos.
 478 Multi illam petiere, illa aversata petentes
 479 inpatiens expersque viri nemora avia lustrat
 480 nec, quid Hymen, quid Amor, quid sint conubia, curat.
 481 Saepe pater dixit "generum mihi, filia, debes",
 482 saepe pater dixit "debes mihi, nata, nepotes":
 483 illa velut crimen taedas exosa iugales
 484 pulchra verecundo subfuderat ora rubore
 485 inque patris blandis haerens cervice lacertis
 486 "da mihi perpetua, genitor carissime," dixit
 487 "virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianae."
 488 Ille quidem obsequitur; sed te decor iste, quod optas,
 489 esse vetat, votoque tuo tua forma repugnat.
 490 Phoebus amat visaeque cupit conubia Daphnes,
 491 quodque cupit, sperat, suaque illum oracula fallunt;
 492 utque leves stipulae demptis adolentur aristas,
 493 ut facibus saepes ardent, quas forte viator
 494 vel nimis admovit vel iam sub luce reliquit,
 495 sic deus in flammis abiit, sic pectore toto
 496 uritur et sterilem sperando nutrit amorem.
 497 Spectat inornatos collo pendere capillos
 498 et "quid, si comantur?" ait; videt igne micantes
 499 sideribus similes oculos, videt oscula, quae non
 500 est vidisse satis; laudat digitosque manusque
 501 brachiaque et nudos media plus parte lacertos:
 502 siqua latent, meliora putat. Fugit ocior aura
 503 illa levi neque ad haec revocantis verba resistit.

Ovidius, Metamorphosen I, 452-503

Midas met de ezelsoren

146 Ille perosus opes silvas et rura colebat
 147 Panaque montanis habitantem semper in antris,
 148 pingue sed ingenium mansit, nocituraque, ut ante,
 149 rursus erant domino stultae praecordia mentis.
 150 Nam freta prospiciens late riget arduus alto
 151 Tmolus in ascensu clivoque extensus utroque
 152 Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypaepis.
 153 Pan ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis
 154 et leve cerata modulatur harundine carmen
 155 ausus Apollineos prae se contemnere cantus,
 156 iudice sub Tmolo certamen venit ad impar.
 157 Monte suo senior iudex consedit et aures
 158 liberat arboribus; quercu coma caerulea tantum
 159 cingitur, et pendent circum cava tempora glandes.
 160 Isque deum pecoris spectans "in iudice" dixit
 161 "nulla mora est." Calamis agrestibus insonat ille
 162 barbaricoque Midan (aderat nam forte canenti)
 163 carmine delenit; post hunc sacer ora retorsit
 164 Tmolus ad os Phoebi; vultum sua silva secuta est.
 165 Ille caput flavum lauro Parnaside vinctus
 166 verrit humum Tyrio saturata murice palla
 167 instructamque fidem gemmis et dentibus Indis
 168 sustinet a laeva; tenuit manus altera plectrum:
 169 artificis status ipse fuit; tum stamina docto
 170 pollice sollicitat, quorum dulcedine captus
 171 Pana iubet Tmolus citharae submittere cannas.
 172 Iudicium sanctique placet sententia montis
 173 omnibus; arguitur tamen atque iniusta vocatur
 174 unius sermone Midae. Nec Delius aures
 175 humanam stolidas patitur retinere figuram,
 176 sed trahit in spatium villisque albensibus implet
 177 instabilesque imas facit et dat posse moveri;
 178 cetera sunt hominis: partem damnatur in unam
 179 induiturque aures lente gradientis aselli.
 180 Ille quidem celare cupit turpisque pudore
 181 tempora purpureis temptat velare tiaris;
 182 sed solitus longos ferro resecare capillos
 183 viderat hoc famulus; qui cum nec prodere visum
 184 dedecus auderet cupiens efferre sub auras
 185 nec posset reticere tamen, secedit humumque
 186 effodit et, domini quales aspexerit aures,
 187 voce refert parva terraeque innumurat haustae
 188 indiciumque suae vocis tellure regesta
 189 obruit et scrobibus tacitus discedit opertis.
 190 Creber harundinibus tremulis ibi surgere lucus
 191 coepit et, ut primum pleno maturuit anno,
 192 prodidit agricolam: leni nam motus ab austro
 193 obruta verba refert dominique coarguit aures.

Ovidius, Metamorphosen XI, 146-193

Tekst 3

In een moderne bewerking van het Midas-verhaal door de Engelse dichter Ted Hughes staat de volgende passage:

- 1 Tmolus schudde zijn haar uit,
 - 2 Ontdeed zijn oren van bosjes, bomen, vogels, insecten,
 - 3 Nam toen plaats op de rechtersstoel voor de tweekamp,
 - 4 getooid met de pruik van een complete eikenboom,
 - 5 Waarvan de eikels over zijn wenkbrauwen hingen,
 - 6 En riep naar Pan: "Jouw muziek eerst."
 - 7 [*Er volgt een beschrijving van het fluitspel van Pan*]
 - 8 Maar nu richt hij zich
 - 9 Tot Apollo, de grote, schitterende god.
 - 10 En terwijl hij zich omdraaide
 - 11 Slepten al zijn bossen zich
 - 12 Als een toga over de grond.
-

Tekst 4

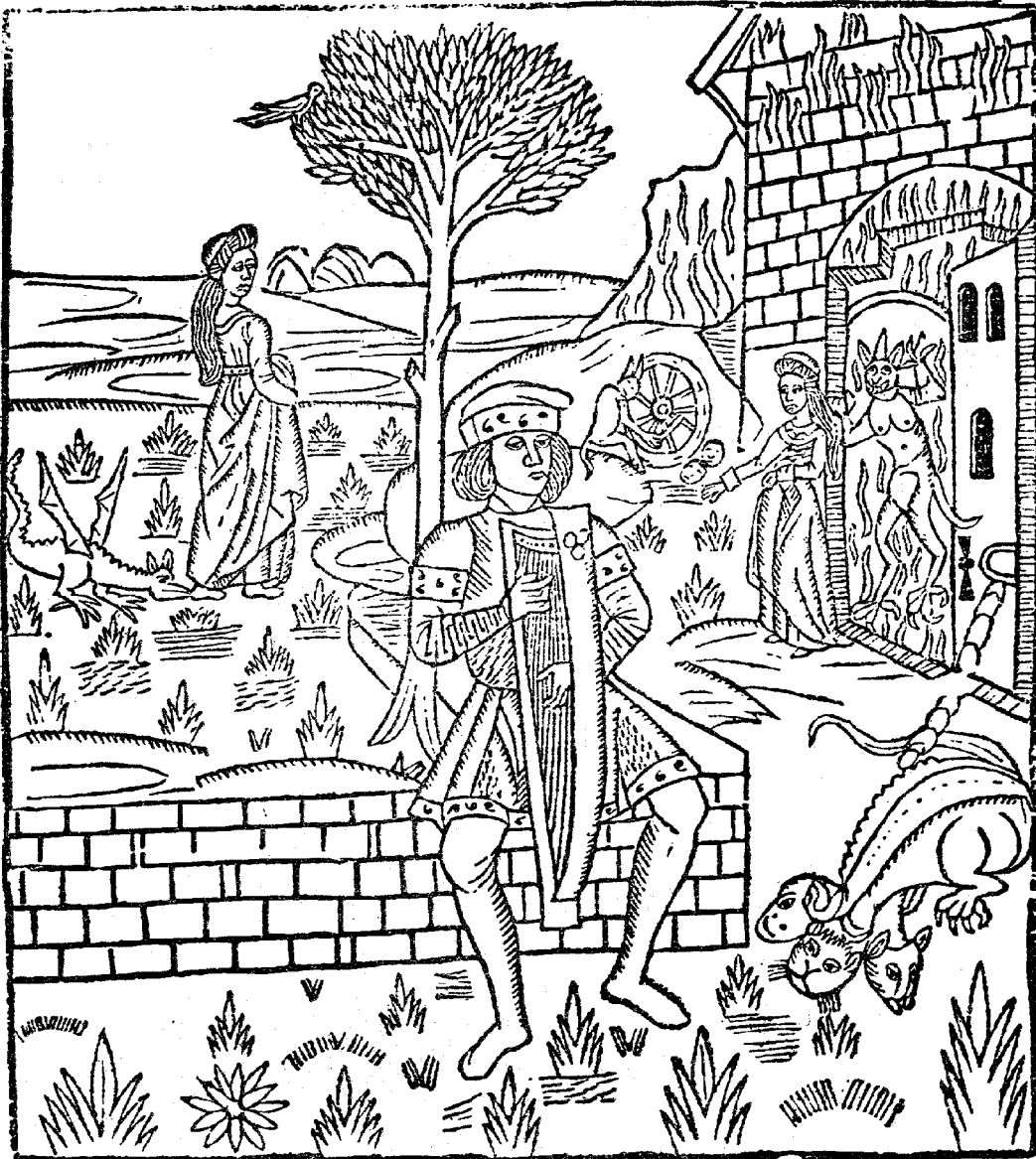
Juno bezoekt de onderwereld

- 432 Est via declivis, funesta nubila taxo:
433 ducit ad infernas per muta silentia sedes;
434 Styx nebulas exhalat iners, umbraeque recentes
435 descendunt illac simulacraque functa sepulcris;
436 pallor hiemsque tenent late loca senta, novique,
437 qua sit iter, manes, Stygiam qua ducat ad urbem,
438 ignorant, ubi sit nigri fera regia Ditis.
439 Mille capax aditus et apertas undique portas
440 urbs habet, utque fretum de tota flumina terra,
441 sic omnes animas locus accipit ille nec ulli
442 exiguus populo est turbamve accedere sentit.
443 Errant exsanguis sine corpore et ossibus umbrae,
444 parsque forum celebrant, pars imi tecta tyranni,
445 pars aliquas artes, antiquae imitamina vitae,
446 exercent, aliam partem sua poena coercent.
447 Sustinet ire illuc caelesti sede relictā
448 (tantum odiis iraque dabat) Saturnia Iuno.
449 Quo simul intravit sacroque a corpore pressum
450 ingemuit limen, tria Cerberus extulit ora
451 et tres latratus semel edidit; illa sorores
452 Nocte vocat genitas, grave et inplacabile numen:
453 carceris ante fores clausas adamante sedebant
454 deque suis atros pectebant crinibus angues.
455 Quam simul agnorunt inter caliginis umbras,
456 surrexere deae; Sedes Scelerata vocatur:
457 viscera praebebat Tityos lanianda novemque
458 iugeribus distractus erat; tibi, Tantale, nullae
459 deprenduntur aquae, quaeque inminet, effugit arbor;
460 aut petis aut urges rediturum, Sisyphe, saxum;
461 volvitur Ixion et se sequiturque fugitque,
462 molirique suis letum patruelibus ausae
463 adsiduae repetunt, quas perdant, Belides undas.

Ovidius, Metamorphosen IV, 432-463

Afbeelding

De onderstaande afbeelding is afkomstig uit een 16e-eeuwse editie van de Ovide moralisé.

Tekst 5

Jupiter en de andere goden hebben besloten de zondige mensheid te vernietigen door een zondvloed. Eerst werd de zuidenwind erop uitgestuurd die zorgde voor verschrikkelijke regenbuien. Maar dat was nog niet genoeg:

274 Illum
275 caeruleus frater iuvat auxiliaribus undis.
276 Convocat hic amnes. Qui postquam tecta tyranni
277 intravere sui, "non est hortamine longo
278 nunc" ait "utendum; vires effundite vestras.
279 Sic opus est. Aperite domos ac mole remota
280 fluminibus vestris totas inmittite habenas."
281 Iusserat. Hi redeunt ac fontibus ora relaxant
282 et defrenato volvuntur in aequora cursu.
283 Ipse tridente suo terram percussit, et illa
284 intremuit motuque vias patefecit aquarum.
285 Exspatiata ruunt per apertos flumina campos,
286 cumque satis arbusta simul pecudesque virosque
287 tectaque cumque suis rapiunt penetralia sacris.
288 Siqua domus mansit potuitque resistere tanto
289 indeiecta malo, culmen tamen altior huius
290 unda tegit, pressaeque latent sub gurgite tures;
291 iamque mare et tellus nullum discrimen habebant:
292 omnia pontus erant, deerant quoque litora ponto.

Ovidius, Metamorphosen I, 274-292

Aantekeningen

- Regel 274 **Illum** Bedoeld wordt Jupiter.
Regel 275 **frater** Bedoeld wordt Neptunus.
Regel 277 **non est utendum.**
Regel 278 **effundere** uitstorten
Regel 279 **Sic opus est.** Dat is nodig.
mole remota *Ablativus absolutus.*
moles dijk
Regel 280 **inmittere totas habenas** de vrije teugel geven
Regel 281 **fontibus ora relaxare** de bronnen wijd open zetten
Regel 282 **defrenatus** ongeremd
Regel 285 **exspatiata** buiten hun oevers getreden
Regel 286 **cum** *Voorzetsel.*
satum plant
Regel 287 **rapiunt** *Onderwerp nog steeds flumina (regel 285).*
penetrale heiligdom
cum suis sacris met godenbeelden en al
Regel 288 **siqua** = si aliqua
Regel 289 **indeiectus** onbeschadigd
Regel 289–290 *Lees: tamen altior unda tegit culmen huius*
huius *Verwijst naar domus (regel 288).*
Regel 290 **pressus** overspoeld
Regel 292 **deerant** *Van de-esse.*

Einde